

ABP Corporate Governance Raamwerk

Januari 2025



Inhoudsopgave

1. Inleiding	3
2. Principes van corporate governance	5
3. Actief Aandeelhouderschap	6
4. Corporate Governance Expectations	8
1. Bestuur	8
2. Rechten van aandeelhouders	10
3. Beloning	11
4. Jaarrekening & Controle	12
5. Regelgeving	13
1. Goede bestuurspraktijken van SFDR	13
2. Herziene aandeelhoudersrechtenrichtlijn	15
3. Nederlandse Corporate Governance Code	15

1. Inleiding

Stichting Pensioenfonds ABP¹ (ABP) is het sectorbrede pensioenfonds voor werkgevers en werknemers van overheids- en onderwijsinstellingen in Nederland. ABP heeft in totaal meer dan 3 miljoen deelnemers, gewezen deelnemers en gepensioneerden. Maar liefst 1 op de 6 mensen in Nederland ontvangt nu of in de toekomst een pensioen van ABP.

Ons doel is om samen een goed pensioen op te bouwen in een leefbare wereld. ABP belegt wereldwijd met als doel het hoogste nettorendement te behalen voor onze begunstigden en er tegelijkertijd voor te zorgen dat ons pensioenfonds sterk, duurzaam en toekomstbestendig blijft. Wij geloven in de kracht van samenwerking en de handen in elkaar slaan - om schaalvoordelen te maximaliseren, maar ook om risico's en meevallers te delen. Daarmee zet ABP zich als maatschappelijke organisatie zonder winsttoegmerk in voor een goed pensioen voor iedereen die pensioenpremies stort of heeft gestort. Een sterke relatie opbouwen met onze stakeholders, in de eerste plaats onze deelnemers. En aan bouwen aan een betere samenleving, nu en voor de generaties na ons.

Een goed bestuur en verantwoord beleggen zijn in onze beleggingsprocessen verankerd. Wij menen namelijk dat deze bijdragen aan de voor risico gecorrigeerde rendementen van onze portefeuilles en aan een duurzamere wereld. Verantwoord beleggen maakt daarom integraal deel uit van onze beleggingsovertuigingen.²

Overtuiging

“De beleggingen van ABP hebben invloed op de maatschappij, en de maatschappij heeft impact op de beleggingen van ABP. Verantwoord beleggen en het verduurzamen van de beleggingsportefeuille gaat niet ten koste van het rendement-risico-profiel van de portefeuille.”

Daarom zien we goed bestuur als een voorwaarde voor goede beleggingen. Goede governance, goede bedrijfsvoering en een goede relatie met aandeelhouders en andere stakeholders zijn voorwaarden voor bedrijven om risico's te beheersen en waarde te creëren op de lange termijn.

Tegelijkertijd kunnen bedrijven zonder goede governance niet succesvol bijdragen aan de strijd tegen klimaatverandering en het behoud van natuur en biodiversiteit. Dat betekent het hanteren van een brede aanpak om wezenlijk positief bij te dragen aan maatschappelijke, economische en milieu-ontwikkelingen door invloed uit te oefenen op de entiteiten waarin wij beleggen. Daarnaast overleggen wij met beleidsmakers en andere stakeholders om een duurzaam financieel systeem op te bouwen. Wij beleggen wereldwijd in meer dan zestig landen en menen dat goede corporate governance en verantwoord gedrag bijdraagt aan de economische waarde op lange termijn van investeringen over de hele wereld. Een goede governance ondersteunt een cultuur van verantwoording, de eerlijke en billijke omgang met de belangen van beleggers en andere stakeholders en houdt zich bezig met vraagstukken die belangrijk zijn voor de bedrijfsprestaties op lange termijn. Deze draagt ook bij aan de afstemming van de doelen, strategie en normen en waarden van bedrijven en waarborgt de inzet voor hoge normen van zakelijke integriteit en toezicht op een ondersteunende bedrijfscultuur. Goede governance is de basis voor gedegen beheer van duurzaamheidskansen en -risico's en van het scheppen van waarde op lange termijn. Zodoende kan een goede governance bedrijven in staat stellen om bij te dragen aan een duurzamere wereld.

1 <https://www.abp.nl/english/about-us.aspx>

2 Voor de ABP Beleggingsovertuigingen verwijzen we naar: [ABP Beleggingsovertuigingen](#)

Dit document geeft een toelichting op het Corporate Governance Raamwerk van ABP.
Het gaat dieper in op:

1. Onze onderliggende principes van Corporate Governance
2. Onze verklaring van actief aandeelhouderschap
3. Onze verwachtingen aangaande Corporate Governance
4. Corporate Governance-gerelateerde regelgeving

Het ABP Corporate Governance Raamwerk moet worden gelezen in combinatie met het beleid, de richtlijnen en publicaties van ABP en onze vermogensbeheerder met meer gedetailleerde richtlijnen over specifieke onderwerpen met betrekking tot verantwoord beleggen, zoals klimaat, belastingen, beloningen en duurzame ontwikkelingsinvesteringen (SDI's). Het wordt regelmatig opnieuw beoordeeld en indien nodig aangepast, op basis van markttrends en ontwikkelingen op het gebied van overheidsbeleid.

2. Principes van corporate governance

ABP is van mening dat goede corporate governance essentieel is om goed te kunnen beleggen en een voorwaarde is voor bedrijven om risico's te beheersen en waarde te creëren op de lange termijn. Zonder goede corporate governance kunnen bedrijven niet succesvol bijdragen aan de strijd tegen klimaatverandering en het behoud van natuur en biodiversiteit. Daarom hebben we vier onderliggende principes opgesteld die de basis vormen voor onze rentmeesterschapsactiviteiten.

Onze vier onderliggende principes van corporate governance zijn:

1. Versterking van waarde op lange termijn

Wij verwachten van ondernemingen, en dus ook van hun bestuurders en (fonds) beheerders, dat zij waarde creëren en verbeteren op de lange termijn, en daarbij terdege rekening houden met de belangen van de onderneming, haar beleggers en andere stakeholders. De strategie, het beleid, het risicomanagement en interne controlemaatregelen, rapportage en gedrag van een investering moeten deze doelstelling weerspiegelen en ondersteunen.

2. Verantwoordelijkheid

De bestuurders van een onderneming moeten verantwoording afleggen aan de aandeelhouders en crediteuren ervan. Zij moeten waar passend beschikbaar zijn voor een betekenisvolle dialoog met aandeelhouders en crediteuren als kapitaalverschaffers en met andere stakeholders. Ondernemingen moeten zich houden aan het principe van 'een aandeel, een stem' en de rechten van alle aandeelhouders in gelijke mate eerbiedigen. Bestuurders zijn ervoor verantwoordelijk om verantwoorde bedrijfspraktijken te ondersteunen en doeltreffend in te grijpen indien niet aan deze normen wordt voldaan. Dit omvat zowel financiële als niet-financiële prestaties, zoals operationele prestaties en hoe een bedrijf omgaat met controverses.

3. Duurzaamheid

Wij verwachten dat bedrijven duurzaam handelen en zich op waardeschepping op lange termijn richten. Dit betekent een verantwoorde strategie, besluiten nemen en de bedrijfsactiviteiten uitvoeren, in lijn met de belangen van het bedrijf en tegen de bredere achtergrond waarin dit actief is. Bedrijven moeten relevante informatie verstrekken over belangrijke sociale en milieurisicofactoren waaraan een onderneming is blootgesteld, waaronder informatie over zaken die een potentiële huidige of toekomstige invloed hebben op de waardebepalende factoren van bedrijven, op het creëren van aandeelhouderswaarde en op de maatschappij en het milieu als geheel.

4. Transparantie

Aandeelhouders en crediteuren eisen transparante en betekenisvolle openbaarmaking van de bedrijven en fondsen waarin ze beleggen, zodat ze goed onderbouwde beleggingsbeslissingen kunnen nemen. Wij verwachten dat ondernemingen operationele, financiële, duurzaamheids-, personeels- en governance-informatie tijdig, volledig en begrijpelijk bekendmaken en maatschappelijke stakeholders waar passend voorzien van aanvullende informatie. Wij verwachten ook dat informatie met betrekking tot maatschappelijke en milieuitdagingen en over de integriteit van het gedrag van de onderneming regelmatig en duidelijk wordt bekendgemaakt, indien deze invloed van betekenis hebben op de bedrijfsprestaties op lange termijn.

3. Actief Aandeelhouderschap

ABP erkent dat een verantwoord gebruik van onze rechten als beleggers en onze rol als rentmeester van kapitaal nodig is om de beursgenoteerde bedrijven in onze portefeuille te monitoren en een dialoog met hen aan te gaan, en om onze beleggersrechten uit te oefenen. Voor ons maakt dit integraal deel uit van verantwoord beleggen op de lange termijn. We oefenen onze rechten als belegger actief uit om de economische waarde van onze beleggingen te beschermen en te vergroten en om onze portefeuille stap voor stap te verduurzamen.

Het bestuur van ABP heeft zijn fiduciaire adviesfunctie en vermogensbeheeractiviteiten uitbesteed aan APG Asset Management (onze vermogensbeheerder). Deze omvatten het uitvoeren van onze rentmeesterschaptaken en het uitoefenen van onze beleggersrechten. Onze vermogensbeheerder gaat rechtstreeks de dialoog aan met beursgenoteerde bedrijven en via externe beheerders die namens ons beleggen.

Monitoring en engagement

Het monitoren van beleggingen maakt deel uit van onze taak als goed rentmeester over het kapitaal en draagt bij aan een beter beeld van hoe bedrijven worden geleid. Op het laagste niveau omvat monitoren alle aspecten die, naar onze mening, van invloed kunnen zijn op het vermogen van een bedrijf om waarde op lange termijn te scheppen, waaronder governance, strategie, prestaties, duurzaamheid, risico's, kansen en kapitaalstructuur.

Bij het uitvoeren van onze rentmeesterschapsactiviteiten op het gebied van corporate governance laten we ons leiden door openbare normen, codes en richtlijnen, zoals die zijn uitgegeven door:

- De Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling (OESO)
- De principes van verantwoord beleggen van de Verenigde Naties (UN PRI)
- Het internationale netwerk voor corporate governance (ICGN)

Via onze engagementactiviteiten informeren we ondernemingen over onze ambities en doelstellingen, beoordelen we de mate waarin ze hieraan voldoen en stimuleren we hen om rekening te houden met duurzaamheidscriteria. Engagement ondersteunt onze ambities door bedrijven verantwoordelijk te houden voor duurzame en verantwoorde bedrijfsvoering, zoals bestuursnormen, en het aanpakken van verkeerde situaties.

ABP verwacht dat ondernemingen verantwoorde bedrijfspraktijken ondersteunen en hiervoor relevant beleid hanteren en dat zij doeltreffend ingrijpen indien niet aan deze normen wordt voldaan.

Over het algemeen werkt onze vermogensbeheerder individueel samen met bedrijven waarin wordt belegd. Wanneer dit echter als doeltreffender wordt beschouwd, gebeurt er collectief engagement met gelijkgestemde beleggers. Collectief engagement omvat gezamenlijke engagementbijeenkomsten, het medeondertekenen van brieven aan bedrijven of het mede-indienen van aandeelhoudersvoorstellen. Meer informatie over hoe we engagement voeren, staat beschreven in ons [engagementbeleid](#).

Stemmen bij volmacht

Stemmen bij volmacht maakt deel uit van ABP's benadering van actief aandeelhouderschap. Onze vermogensbeheerder coördineert en monitort de uitoefening van alle aandelenstemrechten wereldwijd met gebruik van een elektronisch stelsysteem en betreft portefeuillebeheerders bij de besluitvorming. Wij ontwikkelden ons eigen stembeleid dat, in combinatie met onderzoek van een dienstverlener op het gebied van stemmen bij volmacht, steminstructies op maat voor alle portefeuilles genereert. Bij het nemen van stembesluiten houdt onze vermogensbeheerder rekening

3 [ABP 2024 Stembeleid](#)

met de specifieke context en de markt waarin de onderneming actief is, zoals de bepalingen vastgelegd in nationale corporate governance codes, evenals lokale wet- en regelgeving, terwijl wij tegelijkertijd de implementatie van wereldwijde best-practice normen voor corporate governance aanmoedigen.

Engagement met de markt en engagement met beleidsmakers

ABP en onze vermogensbeheerder zijn actief betrokken bij een aantal beleggers- en multistakeholderorganisaties.⁴ Onze vermogensbeheerder reageert regelmatig op nationaal, Europees en internationaal overleg over corporate governance en duurzaamheidsuitdagingen. Daarnaast levert ABP proactief input aan regelgevende instanties met betrekking tot belangrijke zaken die verband houden met het functioneren van het financiële systeem en verantwoord ondernemen en gaat het de dialoog aan met beleidsmakers om te proberen het draagvlak te vergroten voor de keuzes die wij maken als het gaat om verantwoord beleggen, het beperken van systeemrisico's die van invloed zijn op onze beleggingsportefeuille maar waar wij geen directe invloed op hebben en het realiseren van onze maatschappelijke doelen in samenwerking met deze beleidsmakers. Voor meer informatie verwijzen wij naar ons beleid betreffende [samenwerking met beleidsmakers](#).

Juridische maatregelen door aandeelhouders

Wereldwijd kunnen er rechtszaken worden aangespannen tegen bedrijven voor veronderstelde inbreuk op effectenwetgeving. Bij deze rechtszaken kan het gaan om bijvoorbeeld fraude, misleiding, bedrog, het niet voldoen aan meldingsverplichtingen en inbreuk op fiduciaire verplichtingen. In gevallen waarin ABP schade heeft geleden en een claim heeft die een zekere waarde vertegenwoordigt, en indien dit mogelijk is, zullen we redelijke stappen nemen om een dergelijke claim door te zetten en geldend te maken en zodoende de geleden schade vergoed te krijgen. Indien mogelijk en passend streeft ABP naar de invoering van hervormingen van corporate governance en, in bepaalde omstandigheden, kan ABP een actieve rol spelen in een effectenrechtszaak als middel om de corporate governance van een bij het geding betrokken onderneming te verbeteren. Zo kunnen hervormingen van de corporate governance deel uitmaken van een schikking.

⁴ Zoals het International Corporate Governance Network (ICGN), de Principles of Responsible Investment (PRI), de Council of Institutional Investors (CII), Eumedion en de Asian Corporate Governance Association (ACGA).

4. Corporate Governance Expectations

Onze verwachtingen op het gebied van corporate governance van de bedrijven in portefeuille in alle markten vormen de basis voor onze stem-, engagement- en andere rentmeesterschapsactiviteiten met deze beleggingen. Bij de beoordeling van de governance van een bedrijf, de evaluatie van vraagstukken en het nemen van onze stembesluiten houden we rekening met specifieke bedrijfskenmerken en -omstandigheden, evenals met lokale wet- en regelgeving en normen.

1. Bestuur

Het bestuur speelt een essentiële rol in het succes op lange termijn van een onderneming. De structuur en samenstelling van raden van bestuur kan variëren, afhankelijk van de complexiteit van het bedrijf, de omvang ervan, het land van oprichting en de eigendomsstructuur. Hoewel we ons hiervan bewust zijn, verwachten wij dat alle beursgenoteerde bedrijven waarin wij beleggingen alle noodzakelijke maatregelen nemen om een doeltreffend functioneren van hun bestuur te waarborgen.

Wij verwachten dat bestuurders beschikbaar zijn voor een betekenisvolle dialoog met aandeelhouders en crediteuren als kapitaalverschaffers. Bestuurders moeten ook openstaan voor het standpunt van andere stakeholders en waar gepast naar hun mening luisteren. Niet-uitvoerend bestuurders moeten toezicht houden op het management en bereid zijn om een kritische dialoog met het management te voeren en waar nodig het management ter verantwoording roepen. Wij verwachten dat bestuurders alle wezenlijke risico's op korte, middellange en lange termijn identificeren en overzien en dat zij ervoor zorgen dat deze doeltreffend worden beheerst en beheerd, teneinde een duurzame toekomst voor de onderneming te waarborgen. Het bestuur definieert het doel, de strategie en de normen en waarden van de onderneming en is verantwoordelijk voor een bedrijfscultuur die aan hoge integriteitsnormen voldoet en waardeschepping op lange termijn ondersteunt.

De twee meest voorkomende typen bestuur zijn het enkelvoudige bestuur, met uitvoerende en niet-uitvoerende bestuurders als leden en het tweelaagse bestuur, bestaande uit een raad van bestuur en een raad van commissarissen. Ongeacht de structuur zijn de volgende principes van toepassing. Wij verwachten dat het bestuur over het geheel genomen evenwichtig is en dat er commissies zijn om een doeltreffend functioneren van het bestuur te waarborgen.

a. Samenstelling

Een doeltreffend en goed geleid bestuur omvat een mix van personen met diverse maar relevante ervaring, deskundigheid en achtergrond. Wij zijn er vast van overtuigd dat een evenwichtig en divers bestuur bijdraagt aan de doeltreffendheid ervan en uiteindelijk aan waardeschepping op lange termijn. Benoemingen van bestuurders moeten geschieden op basis van verdienste. ABP verwacht dat het bestuur wordt gerecrueteerd uit de grootst mogelijke verzameling talenten. Diversiteit heeft in onze visie diverse dimensies, waaronder maatschappelijke en etnische achtergrond, geslacht, opleiding, persoonlijkheid, nationaliteit, seksuele geaardheid, ervaring en leeftijd. Het benoemingsproces voor bestuurders moet hier rekening mee houden teneinde tot een optimale bestuursamenstelling te komen. Bedrijven moeten gebruik maken van een duidelijke governancestructuur om diversiteit in de hele organisatie te bevorderen en moeten toelichten hoe dit is gekoppeld aan de algemene benadering van personeelsmanagement van de onderneming. Wij verwachten dat het bestuur verslag uitbrengt van zijn benadering van, zijn prestaties en zijn vooruitgang ten aanzien van diversiteit binnen het bestuur, het uitvoerende management en het totale personeelsbestand.

Zeker bij grotere bedrijven en in sectoren met een hoge impact verwachten wij dat de verantwoordelijkheid voor relevante duurzaamheidsvraagstukken op bestuursniveau ligt.

5 De niet-uitvoerend voorzitter telt mee om de onafhankelijkheidsdrempel te beoordelen.

Dit kan bijvoorbeeld de vorm hebben van een of meerdere bestuurders met relevante duurzaamheids- of governance-ervaring of een speciale commissie van het bestuur.

b. Onafhankelijkheid

Bij een eenlaags bestuur is een meerderheid van onafhankelijk bestuurders vereist. De raad van commissarissen van bedrijven met twee bestuursorganen moet uitsluitend bestaan uit niet-uitvoerend bestuurders, waarvan de meerderheid onafhankelijk moet zijn. Voormalige uitvoerend bestuurders moeten normaal gezien geen bestuursvoorzitter worden. Als een bedrijf hierop een uitzondering maakt, moet dit door het bestuur worden toegelicht en gerechtvaardigd.

Wij verwachten dat bedrijven met een meerderheidsaandeelhouder een meerderheid van onafhankelijke bestuurders heeft. Bij ondernemingen die in familiebezit zijn en in markten waar een lagere drempel van onafhankelijkheid hetzij best practice of wettelijk vereist is of de regel is van de noteringsnormen, kunnen we uitsluitend aanvaarden dat het bestuur uit ten minste drie (of een derde) onafhankelijk bestuurders bestaat als de voorzitter een onafhankelijk niet-uitvoerend bestuurder is.

Als een minderheidsaandeelhouder in het bestuur vertegenwoordigd is, moet het aantal bestuurszetels proportioneel zijn aan het economisch belang dat de aandeelhouder vertegenwoordigt.

Er zijn situaties waarin vraagtekens kunnen rijzen over het vermogen van een bestuurder om een onafhankelijk oordeel te vellen. Hiertoe behoren, maar zijn niet beperkt tot:

- Bestaan van een materiële zakelijke relatie;
- Voormalig werknemer of manager;
- Lange staat van dienst in het bestuur;
- Familiebanden;
- Vertegenwoordiging van een aandeelhouder met een aanzienlijk of meerderheidsbelang;
- Bestuursrelaties over en weer;
- Werknemersvertegenwoordiging.

Indien wij, gebaseerd op de bovenstaande verwachtingen en vooropgesteld dat er sprake is van de bovenstaande situaties, verwachten dat de mate van onafhankelijkheid van een lid van of kandidaat voor het bestuur in gevaar is, ondersteunen wij mogelijk niet de (her)verkiezing van de onafhankelijk bestuursleden.

c. CEO/Voorzitter

Het bestuur en het management mogen niet door een en dezelfde persoon worden geleid omdat hiervoor verschillende vaardigheden en kwalificaties nodig zijn en een combinatie van de functies een ongewenste concentratie van macht veroorzaakt. De bestuursvoorzitter moet ten tijde van zijn/haar benoeming onafhankelijk zijn. Wij erkennen dat er in uitzonderlijke omstandigheden redenen kunnen zijn om de functies tijdelijk te combineren. Deze gevallen moeten worden gerechtvaardigd. Wij verwachten dat er een werkelijk onafhankelijke senior (of leidend) bestuurder wordt benoemd, met duidelijke verantwoordelijkheden om op te treden als tegenwicht voor de tijdelijk gecombineerde functie van CEO/voorzitter en als rechtstreeks aanspreekpunt voor beleggers indien noodzakelijk.

d. Bestuurscommissie

Het bestuur (of raad van commissarissen in een tweelaagse structuur) moet belonings- benoemings en auditcommissies instellen. Ten minste twee derde van de leden van de belonings- en de benoemingscommissie moeten onafhankelijk zijn. De auditcommissie moet uitsluitend uit onafhankelijk bestuurders bestaan.

e. Benoeming en (her)verkiezing van bestuurders

De benoeming van bestuurders moet plaatsvinden volgens een vooraf gedefinieerd en bekendgemaakt proces, geleid door de benoemingscommissie. De selectie moet zijn gebaseerd op alle factoren die kunnen bijdragen aan de doeltreffendheid van

6 De niet-uitvoerend voorzitter telt mee om de onafhankelijkheidsdrempel te beoordelen.

7 Een meerderheidsbelang wordt gedefinieerd als economisch belang en niet stemrechten en wordt verondersteld te zijn een aandeelhouder of gezamenlijk optredende groep van aandeelhouders die de zeggenschap heeft over ten minste 50 procent +1 aandeel van het aandelenkapitaal van de onderneming.

8 Rekening houdend met factoren zoals governance model, omvang van het bedrijf, aandeelhoudersstructuur en free float.

het bestuur als geheel. Hiertoe behoren competenties, ervaring, vaardigheden en diversiteit. Wij verwachten dat het bestuur beschikt over een degelijk opvolgingsplan dat regelmatig wordt herbeoordeeld en rekening houdt met de optimale bestuurssamenstelling. Bestuurders moeten zich met regelmatige tussenpozen beschikbaar stellen voor herverkiezing. Wij zijn geen voorstander van bestuursstructuren waarin een deel van de bestuurders verschillende termijnen vervult. Het bestuur moet een formeel en robuust proces voor de introductie van nieuwe bestuurders hebben.

f. Omvang bestuur

Wij verwachten dat een bestuur het aantal leden telt dat optimaal past bij de complexiteit en omvang van het bedrijf. De omvang van het bestuur moet besluitvorming van hoge kwaliteit faciliteren en de actieve betrokkenheid van alle leden bevorderen. Zo wordt vermeden dat een deel van de leden onevenredig veel invloed heeft of onevenredig veel tijd aan bestuurswerkzaamheden besteedt.

g. Tijdsbeslag op bestuurders

Bestuurders hebben voldoende tijd nodig voor de voorbereiding van, aanwezigheid bij en deelname aan bestuurs- en commissievergaderingen. Bij het aanvaarden van verdere benoemingen tot bestuurder, moeten bestuurders overwegen of zij voldoende capaciteit hebben om hun taken en verantwoordelijkheden in alle besturen waar zij in zitten doeltreffend kunnen vervullen.

h. Evaluatie en vernieuwing

Besturen moeten beoordelingen van de collectieve en individuele prestaties, gedrag en bestuurssamenstelling uitvoeren. Wij verwachten dat deze beoordelingen jaarlijks plaatsvinden en regelmatig (elke drie jaar) door een externe partij worden uitgevoerd. Het bestuur moet in het jaarverslag van de onderneming verslag uitbrengen over de algemene uitkomst van de evaluatie. Regelmatige vernieuwing draagt bij aan het efficiënte en effectieve functioneren van het bestuur en wij verwachten daarom dat de termijnen van afzonderlijke bestuurders worden beperkt tot een maximum van twaalf jaar.

2. Rechten van aandeelhouders

a. Uitgifte en terugkoop van aandelen

Bedrijven geven van tijd tot tijd nieuwe aandelen uit om nieuw kapitaal aan te trekken. Dit kan interne investeringen of externe overnames tot doel hebben of om de schulden te verminderen. Een bedrijf kan aandelen uitgeven met of zonder voorkeursrechten voor bestaande aandeelhouders.

ABP verwacht dat verzoeken om nieuwe aandelen uit te geven volledig worden toegelicht en in het belang van aandeelhouders zijn, zowel op lange als op korte termijn, terwijl een onredelijke verwatering wordt voorkomen. Daarnaast moet de onderneming, als zij toestemming voor de uitgifte van aandelen vraagt, de voorwaarden en omstandigheden vermelden waarin zij van deze toestemming gebruik zal maken. Deze toelichting moet ten minste vermelden wat het maximale aantal uit te geven aandelen is, de duur waarvoor de toestemming wordt gevraagd en hoe de uitoefenkoers wordt bepaald. Voor verschillende aandelenklassen moet afzonderlijk toestemming worden gevraagd.

Hoewel ABP zich ervan bewust is dat lokale wet- en regelgeving kan verschillen, zal ABP over het algemeen geen inkoopprogramma's steunen die toestemming vragen om meer dan 10% van het uitstaande aandelenkapitaal in te kopen. Als bedrijven eigen aandelen inkopen, moeten zij waarborgen dat alle aandeelhouders financieel gelijk worden behandeld.

Voor meer informatie over de verwachtingen van ABP ten aanzien van de uitgifte en inkoop van aandelen verwijzen we naar ABP's stembeleid

b. Statutenwijzigingen

Wij stemmen doorgaans tegen statutenwijzigingen die beogen de aandeelhoudersrechten te beperken. Over het algemeen verwachten wij dat elke wijziging apart ter stemming wordt voorgelegd. Wij ondersteunen in principe geen gecombineerde voorstellen als een van de afzonderlijke wijzigingen negatieve gevolgen heeft voor onze positie als kapitaalverschaffer.

3. Beloning

a. Openbaarmaking

ABP verwacht dat ondernemingen zinvolle informatie verschaffen over het beloningsbeleid en de beloningsniveaus, met name die welke van toepassing zijn op hogere leidinggevendenden. Uit openbare beloningsopenbaarmaking moet duidelijk en eenvoudig af te leiden zijn hoe beloningsstructuren en incentivedoelstellingen verband houden met de bedrijfsstrategie en de uitvoering daarvan, waartoe het management wordt gestimuleerd en hoe de uitbetalingen correleren met prestaties.

b. Beloningscommissie

Het is de verantwoordelijkheid van het bestuur om de juiste strategie te bepalen om waarde te creëren en te behouden en om toezicht te houden op de uitvoering van die strategie. Dat houdt in dat de strategie wordt vertaald naar doelstellingen voor de hogere leidinggevendenden en dat er dienovereenkomstige beloningsdoelstellingen worden geformuleerd. Daarbij moet de raad begrijpelijkerwijs beslissingsvrijheid behouden, zodat belangrijke beloningsresultaten worden getoetst met onafhankelijk oordeel van de raad. We zullen ons sterk verzetten tegen gevallen waarin beslissingsvrijheid wordt uitgeoefend zonder correcte rechtvaardiging.

c. Structuur

Het beloningsbeleid moet worden afgestemd op de langetermijnbelangen van aandeelhouders. Dat betekent onvermijdelijk ook dat er rekening moet worden gehouden met een bredere groep stakeholders en met maatschappelijke criteria in het algemeen, om de continuïteit en duurzame waardecreatie te waarborgen.

We verwachten dat raden van bestuur en hun beloningscommissies het management stimuleren om een evenwicht te vinden tussen optimale exploitatie van bestaande activa en efficiënte kapitaalallocatie en kapitaalgroei. Prestatiegraadmeters moeten duidelijk zijn voor de ontvangers van incentivebeloningen ('line of sight') en nauw verbonden zijn met de waardecreërende factoren van het bedrijf. De raad van bestuur en hun beloningscomité moeten beoordelen of het gepast is om milieu-, sociale (bijv. menselijk kapitaal, klanten) of bestuurlijke (bijv. complianceovertredingen, ethiek) maatstaven op te nemen in het beloningsbeleid en uitleggen waarom deze wel of niet zijn opgenomen. Dergelijke graadmeters moeten voldoen aan de algemene eisen voor graadmeters.

d. Salarisniveaus

Salarissen maken deel uit van de operationele kosten en moeten als zodanig effectief worden beheerd. Ongeacht of salarissen wezenlijke kosten inhouden, zijn individuele beloningsniveaus van bestuurders ook een punt van zorg voor ons, vooral wanneer er twijfels rijzen over de afstemming op aandeelhouders, effectief bestuur of het negeren van maatschappelijke verantwoordelijkheden door bedrijven.

Bedrijven moeten zich bewust zijn van de maatschappelijke gevolgen van buitensporige beloningsniveaus, die na verloop van tijd kunnen leiden tot erosie van het vertrouwen van het publiek in het bedrijfsleven en bijgevolg tot de license to operate. Verantwoordelijk gedrag houdt in dat men te allen tijde leiderschap toont en zich onder bepaalde omstandigheden terughoudend opstelt. Het salarisniveau mag niet hoger zijn dan nodig is om de bedrijfsstrategie van het bedrijf te realiseren.

e. Ontslagvergoedingen en 'change-of-control'-bepalingen

Naar onze mening mag een ontslagvergoeding niet meer bedragen dan het basissalaris voor een jaar. In het geval van verwijtbaar gedrag of nalatigheid mogen geen ontslagvergoedingen worden toegekend.

Wij verwachten dat voorwaardelijk toegekende beloningen in een change-of-control-situatie pro-rata tot de change-of-control worden aangepast. Als de onvoorwaardelijke toekenning van beloningen van prestaties afhankelijk is, verwachten wij dat dit slechts plaatsvindt als deze prestatiedoelstellingen behaald zijn op het tijdstip van de change-of-control. Een change-of-control mag de pay-out uitsluitend beïnvloeden als deze leidt tot een beëindiging van het dienstverband zonder dringende reden.⁸

Meer details over onze verwachtingen van beursgenoteerde bedrijven op het gebied van beloning zijn te vinden in de beloningsrichtlijnen van onze vermogensbeheerder voor beursgenoteerde Europese en Amerikaanse bedrijven.⁹

⁸ Ook bekend als een 'double trigger'.

⁹ Voor de beloningsrichtlijnen van onze vermogensbeheerder voor beursgenoteerde Europese en Amerikaanse bedrijven zie: [apg-remuneration-guidelines-to-listed-european-companies.pdf](https://www.abp.nl/~/media/ABP/Documenten/2023/04/apg-remuneration-guidelines-to-listed-european-companies.pdf)

4. Jaarrekening & Controle

Het jaarverslag en de jaarrekening zijn een belangrijke bron waarmee stakeholders een reëel en eerlijk beeld van de financiële prestaties en de gezondheid van een bedrijf kunnen krijgen. Als kapitaalverschaffers zijn beleggers een belangrijke doelgroep voor de jaarrekening. Aandeelhouders en crediteuren verschaffen kapitaal en dragen de restrisico's van een onderneming en daarom moeten zij inzicht hebben in hun belangen.

Beleggers verwachten dat het jaarverslag informatie bevat over het management, risicoprofiel en risicomanagement van het bedrijf. Bedrijven moeten duidelijkheid geven over de huidige en toekomstige strategie, over hoe strategische, operationele, financiële en compliancerisico's worden beheerd en hoe zij omgaan met belangrijke maatschappelijke, milieu- en integriteitstekwesties. Wij moedigen bedrijven ertoe aan om integraal verslag uit te brengen over hoe hun governance, performance, duurzaamheid, strategie en vooruitzichten de waardeschepping op korte, middellange en lange termijn ondersteunen.

a. Auditcommissie

De auditcommissie, als subcommissie van het bestuur, is gemachtigd om toezicht te houden op de integriteit en de kwaliteit van de financiële en niet-financiële rapportage. Deze commissie beoordeelt doorgaans ook de doeltreffendheid van de interne risicomanagement- en controlesystemen. Een of meer leden van de auditcommissie moet recente en relevante financiële expertise, inclusief op het gebied van risicomanagement, hebben. De risico's die de commissie bewaakt moeten ook risico's met betrekking tot informatie- en communicatietechnologie en cyberbeveiliging omvatten.

Wij verwachten dat de auditcommissie uitsluitend bestaat uit onafhankelijke niet-uitvoerend bestuurders. Een volledig onafhankelijke auditcommissie is met name belangrijk als er bij bedrijven sprake is van transacties met gerelateerde partijen die potentiële risico's voor minderheidsaandeelhouders inhouden. Dergelijke transacties moeten altijd worden gemeld, tegen marktconforme voorwaarden worden uitgevoerd en bij voorkeur onderworpen zijn aan goedkeuring door de aandeelhouders.

b. Interne audit

ABP gelooft in de voordelen van een robuuste functie interne audit, verantwoordelijk voor de beoordeling van de opzet en werking van de interne risicomanagement- en controlesystemen. De auditcommissie moet rechtstreeks toegang hebben tot de functie interne audit en regelmatig direct contact onderhouden met sleutelpersonen. In kleinere bedrijven kan een gespecialiseerde controlefunctie niet passend geacht worden en deze kunnen een beroep doen op geschiktere controlemaatregelen.

c. Accountantscontrole

De benoeming van de externe accountant en het voorstel voor zijn beloning moeten worden goedgekeurd door de aandeelhouders, doorgaans tijdens de jaarlijkse algemene vergadering. Wij verwachten dat de auditcommissie jaarlijks de onafhankelijkheid van de externe accountant, evenals de kwaliteit en de kosten van de controle beoordeelt. De auditcommissie moet het bestuur adviseren over de (her)benoeming van de externe accountant en moet het accountantsselectieproces waar nodig aansturen en leiden. Wij verwachten dat de rol van de externe accountant regelmatig het voorwerp is van een aanbesteding.

d. Accountantskosten

De aan de accountant betaalde kosten, gescheiden naar controlewerkzaamheden en andere werkzaamheden, moeten in het jaarverslag worden vermeld. Teneinde belangenconflicten en vraagtekens over de onafhankelijkheid van de accountant te vermijden, verwachten we dat de aan een accountant betaalde vergoedingen voor niet-controlegerelateerde werkzaamheden niet hoger zijn dan de totale kosten voor de controle en hiermee verbonden diensten.

e. Politieke en liefdadigheidsgiften

Bedrijven moeten giften aan politieke partijen of nauw met politieke partijen verbonden organisaties vermijden. In markten waar dit gebruikelijk is, verwachten wij dat bedrijven hun politieke donaties en aan brancheorganisaties gerelateerde bestedingen en activiteiten melden. Giften aan liefdadigheidsinstellingen kunnen goed zijn voor relaties met stakeholders, maar om potentiële belangenconflicten te vermijden moet een bedrijf beschikken over een duidelijk beleid en zijn giften rapporteren.

5. Regelgeving

Bepaalde regelgeving stelt specifieke eisen aan institutionele beleggers met betrekking tot de inachtneming van corporate governance en de uitoefening van rentmeesterschapverantwoordelijkheden en aandeelhoudersrechten in bredere zin. De manier waarop ABP aan deze regelgeving voldoet, wordt hieronder nader beschreven.

1. SFDR Praktijken op het gebied van goed bestuur

De pensioenregelingen van ABP promoten ecologische en/of sociale kenmerken. Volgens de Sustainable Finance Disclosure Regulation ('SFDR') mag daarom uitsluitend worden belegd in ondernemingen die handelen volgens praktijken op het gebied van goed bestuur. Praktijken op het gebied van goed bestuur van de ondernemingen waarin is belegd, zoals gedefinieerd in de SFDR, betreffen met name:

1. solide managementstructuren,
2. werknemersbetrekkingen,
3. beloning van het betrokken personeel, en
4. naleving van de belastingwetgeving.

In ons [Beoordelingsbeleid](#) leggen we in meer detail uit welke indicatoren en drempelwaarden we gebruiken voor de beoordeling van praktijken op het gebied van goed bestuur.

2. Herziene aandeelhoudersrechtenrichtlijn

De herziene Europese Aandeelhoudersrechtenrichtlijn (SRD II)¹⁰ stelt bepaalde eisen aan beursgenoteerde ondernemingen, tussenpersonen, volmachtadviseurs, institutionele beleggers en vermogensbeheerders in Europa op het gebied van corporate governance en aandeelhoudersrechten. ABP voldoet aan de SRD II-vereisten voor institutionele beleggers. ABP's Rentmeesterbeleid¹¹ beschrijft hoe wij onze verantwoordelijkheden als aandeelhouder in beursgenoteerde ondernemingen

invullen. ABP maakt jaarlijks bekend over welke onderwerpen het heeft gesproken met de bedrijven waarin het belegt¹² en maakt bekend hoe we hebben gestemd op algemene vergaderingen van de bedrijven waarin we beleggen.¹³

3. Nederlandse Corporate Governance Code

ABP erkent haar rol en de verantwoordelijkheden als institutionele belegger ten aanzien van de uiteindelijke begunstigden van ondernemingen voor een zorgvuldige en transparante beoordeling van de wijze waarop wij onze rechten als aandeelhouder van beursgenoteerde ondernemingen uitoefenen. Daarom voldoet ABP aan de principes en best practice bepalingen van de Nederlandse Corporate Governance Code 2022 (de Code) gericht op institutionele beleggers. Dit omvat het uitoefenen van stemrecht op een geïnformeerde basis en naar eigen goeddunken, publicatie van ons Beleid inzake Verantwoord Beleggen & Stewardship en jaarlijkse rapportage over de implementatie ervan, en publicatie van de stemmen die zijn uitgebracht op de jaarlijkse algemene vergaderingen van ondernemingen waarin wordt belegd.

¹⁰ Richtlijn (EU) 2017/828 van het Europees Parlement en de Raad van 17 mei 2017 tot wijziging van Richtlijn 2007/36/EG.

¹¹ Het rentmeesterschapsbeleid van ABP is beschikbaar op onze website: [rentmeesterschap-beleid.pdf \(abp.nl\)](#)

¹² Zie voor het overzicht van engagement de lijst "Engagement met bedrijven" op ABP's [website](#)

¹³ Zie voor een volledig overzicht van hoe onze vermogensbeheerder voor onze rekening heeft gestemd: [VDS-dashboard \(issgovernance.com\)](#)

Contactgegevens

Pensioenfonds ABP

Postbus 4806

6401 JL Heerlen

www.abp.nl

© 2024 | Pensioenfonds ABP